

GAZDAASSZONY

SZAKMAISMERTETŐ INFORMÁCIÓS MAPPA

Humán erőforrás-fejlesztési Operatív Program
(HEFOP) 1.2 intézkedés

„Az Állami Foglalkoztatási Szolgálat fejlesztése”

GAZDAASSZONY

Feladatok és tevékenységek

Ha gazdaasszony szakmáról beszélünk, akkor két - három nagyobb tevékenységi terület jut eszünkbe. Az egyik ilyen terület lehet a vendég-látóipari egységeken belüli funkció, ahol „jó háziasszony” módjára gondoskodik a vendégek kényelméről, az étkeztetésükről, a különböző helységek tisztán tartásáról, a többi kisegítő személyzet munkájának szervezéséről és koordinálásáról. A másik ilyen terület, ahol magánháztartásokban biztosítja a család mindennapi életéhez szükséges feltételeket: ezt a munkakört házvezetőnőnek is hívhatjuk. A harmadik nagy terület - és talán napjainkban ez kezd mind jobban és jobban elterjedni - az a típusú gazdaasszonyi tevékenység, amely a parasztgazdaságokban, a gazdasággal valamint az üdülővendégek ellátásával kapcsolatos. Ha a gazdaasszony egy háztartás teljes körű vezetését látja el, akkor tevékenységi köre a háztartási, konyhakerti, állatgondozási és az ezzel kapcsolatos műszaki munkák megszervezése. A bevásárlás, a beszerzés, a készletgazdálkodás és a könyvelés éppúgy a feladatai közé tartozik, mint a családtagok eligazítása és a gyerekek gyakorlati oktatása, annak érdekében, hogy ők is kivegyék részüket a családi vállalkozásból.

A ma gazdaasszonya túlnyomórészt tervezéssel és szervezéssel kapcsolatos valamint adminisztratív és ellenőrzési, felügyeleti feladatokat lát el. Az ő feladatkörébe tartozik a munkatársak eligazítása és irányítása. A vezetendő háztartás nagyságától és típusától függően adott esetben gyakorlati háztartásvezetési feladatokat is el kell látnia.

Amennyiben a gazdaasszonyra egy vendéglátóipari nagyüzem háztartási szakterületének hatáskörét ruházzák, ebben az esetben el kell készítenie az étrendet, gondoskodnia kell az ételek elkészítéséről, el kell végeznie a szükséges beszerzéseket és felügyelnie kell a készletgazdálkodást. Ezeknek a feladatoknak az ellátásánál mindig szem előtt kell tartania az egészségügyi és a gazdasági szempontokat, hogy a rendelkezésre álló eszközökből valamint a nyers- és alapanyagokból változatos, egészséges, finom és az igényeket kielégítő ételeket tudjanak készíteni, hogy ilyen módon biztosítsák a rájuk bízott személyek jó közérzetét. Egy másik részterület a tiszta ruhával (ágynemű, törülköző, stb.) és a házzal kapcsolatos hatáskör. A háztartási nagyüzemekben fontos feladat a tiszta ruha

rendben tartása. Ilyenkor munkájában a szobaasszony segíti, aki elvégzi az ágyneműk áthúzását, lecseréli a vendégek után a szennyest, ügyel arra, hogy minden szobában legyen tiszta ágynemű, törülköző és a mellékhelységet is ellátja a szükséges felszerelésekkel.

Mivel sok ágyneműre, törülközőre, munkaruhára, stb. van szükség és ezek nagyfokú igénybevételnek vannak kitéve, a kopásuk is nagymértékű. Ezért elengedhetetlenek a textíliákra, azok tulajdonságaira, az anyag szempontjából szakszerű és racionális feldolgozásra és kijavításra vonatkozó megfelelő ismeretek is.

Általában ehhez a munkaterülethez tartozik a ház, az épület - valamennyi lakó-és munkahellyel együtt - karbantartása és gondozása is. A gazdaasszony határozza meg a takarítási munkálatok elvégzésének időbeni beosztását, és megszervezi a készülékeken és gépeken elvégzendő javítási munkálatokat. Ő a felelős a szobák célszerű és lakályos berendezéséért és gyakran a textíliák és bútorok beszerzéséért is.

A gazdálkodó egység nagyságától, földrajzi fekvésétől, a termesztési és piaci viszonyoktól függően, a gazdaasszony feladatai közé tartozik a kert megművelése és adott esetben más egységágazatok ellátása is. A saját gazdaságban megtermelt termésnek a felhasználása jó készletkezelést igényel, és a modern tartósítási eljárások alkalmazását feltételezi.

A vidéki mezőgazdasági háztartásban a tervezéssel és szervezéssel kapcsolatos feladatok ellátásához a háztartás és a gazdaság összefonódásának megértésére és könyvelési ismeretekre van szüksége.

A magángazdaságban, ahol több napos vagy hetes üdüléseket tartanak, a gazdaasszonyra változatos és izgalmas munka vár. A háztartással kapcsolatos tevékenységek mellett itt gyakran kínálkozik arra is lehetősége, hogy a szabadidő kialakítása területén is hasznosítsa és elmélyítse az idevonatkozó ismereteit és képességeit. Többéves szakmai gyakorlat megszerzése után egy ilyen ház teljes vezetését is rábízhatják. Ebben az esetben még szociális jellegű és ápolási feladatokat is el kell látnia.

A gazdaasszony a háztartás területére specializálódott oktatási és tanácsadói intézményekben is sokoldalú munkakört talál. Itt részt vesz az oktatásban, bemutatókat és előadásokat tart a gépek és készülékek alkalmazásáról és használatáról, táplálkozási kérdésekről, a racionális háztartásvezetés kérdéseiről, a gyermeknevelésről valamint az

idős és beteg emberek ápolásáról és gondozásáról. Az egyéni tanácsadások során segítséget nyújt a tanácskérők számára a döntéseknél. Az iskolákban és a továbbképzési tanfolyamokon a szakterületét érintő témakörök anyagát tanítja. A gazdaasszony tevékenységi területe azonban nem csak a háztartás gyakorlati feladataira terjed ki, hanem egy csomó adminisztratív feladatot is magában foglal.

Az iparban és a gazdaságban a kutatás, a tanácsadás és a reklám területén is dolgoznak gazdaasszonyok. Az energiaüzemek (villamos és gázművek) tankonyháiban tanfolyamokat tartanak, és eligazítással szolgálnak a háztartási eszközök használatát illetően. A gazdaasszony a saját háztartással rendelkező háziasszonyok részére is ad gyakorlati tanácsot. Az élelmiszeripar tan- és kísérleti konyhákat üzemeltet, ahol szintén dolgoznak gazdaasszonyok. A tisztító- és ápolószereket gyártó cégek a reklámrészlegben tanácsadóként alkalmaznak gazdaasszonyokat.

Lássunk most egy gyakorlati példát

A gazdaasszony egy hosszú listával a kezében áll a raktárhelyiség bejárata előtt és ellenőrzi, hogy a férje milyen élelmiszereket hozott és a bepakolt árut kipipálja. A következő héten új vendégek érkeznek 15 gyerek két tanárral és egy szülővel, akik valamennyien itt fognak lakni a házban, úgyhogy alaposan fel kell tölteni az éléskamrát. Ők egy idilli fekvésű falu szélén található nagy házban élnek, a családdal együtt. Itt még elég falusiasak a körülmények: a városból havonta egyszer kapnak élelmiszert, de néhány dolgot meg kell termelni, vagy a környező gazdaságokból frissen kell beszerezni, például a tojást, zöldséget vagy gyümölcsöt, néha még a baromfit is. A burgonyát például télire a pincébe rakják le, és nyáron, amikor olcsó a gyümölcs és a zöldség lekvárt főznek be és savanyúságot tesznek el. Természetesen a hús, hal és zöldség számára fagyasztóládák is vannak. A több éves tapasztalattal rendelkező gazdaasszony az egész házért felelős, így naponta egyszer valamennyi helyiséget végigjárja a pincétől a raktárig, a mosókonyhától a munkaszobáig, ahol a ruhanemű javítását és vasalását végzik és feljegyzi mire van szükség.

Az adminisztrációs munkák elvégzésére a gazdaasszony az irodájába vonul vissza. Naponta néhány órát a papírmunkával tölt el, megnézi a postát, válaszol az üdülővendégek

jelentkezésre, ellenőrzi a számlákat és szállítóleveleket, megírja a rendeléseket vagy egyeztet az iparosokkal, hiszen egy ilyen nagy házban ezer apró dolog adódik.

A gazdaasszony feladatai tehát igen sokoldalúak. A falusi turizmus keretében az üdüléseknél ők szervezik meg a résztvevők számára a szabadidős programot is, ők látják el a vendégeket a vidékre vonatkozó részletes információkkal, a nevezetességekkel, természeti szépségekkel kapcsolatban.

A gazdaasszonynak átfogó gazdasági és piaci ismeretekkel is rendelkeznie kell ahhoz, hogy a munkaerőt, időt és pénzt a lehető legjobban beossza.

A gazdaasszony feladatai túlnyomórészt személyekhez kapcsolódnak. Ebből adódóan úgyszintén rendelkeznie kell jó emberismerettel is, valamint megértést kell tanúsítania azoknak az embereknek a személyes és kulturális igényei iránt, akikről ő gondoskodik, illetve akiket ő lát el.

Tevékenységek: háztartás vezetése, emberek gondozása, bevásárlás, étrend felállítása, ételkészítés, raktározás, ellenőrzés, tartalékok tervezése, készülékek-, és gépek használata, egészségügyi intézkedések, szobák berendezése, ápolása, ruhanemű tisztítása, javítása, élelmiszer tartósítás, fagyasztás, növények ápolása, állatok gondozása, programszervezés, költségvetés- és dokumentációkészítés.

Anyagok, eszközök:

- ◆ edények, poharak, evőeszközök, serpenyők, lábosok, fazekak,
- ◆ elektromos konyhai eszközök,
- ◆ mosógép, mosogatógép, varrógép, vasaló, ruhaszárító, mángorló, kályha, porszívó,
- ◆ varróeszközök,
- ◆ mosó- és takarítószeres, tisztítóeszközök,
- ◆ élelmiszerek, mezőgazdasági termékek, mezőgazdasági eszközök,
- ◆ fizetőeszközök,
- ◆ íróeszközök,
- ◆ ruhanemű, textília, szőnyeg,
- ◆ bevásárló eszközök, járművek,

- ◆ telefon, telefax, üzenetrögzítő,
- ◆ kerti szerszámok.

Munkahely, munkakapcsolat

A munkahelyet tekintve a gazdaasszony egyaránt dolgozik kint a szabadban (pl. a konyhakert megművelése során), valamint bent a házban (főzés, sütés, takarítás, vendégek kiszolgálása). Tevékenysége alkalmával kapcsolatot tart különböző emberekkel, pl. vendégekkel, kiegészítő személyzettel, továbbá a családtagok munkáját is irányítja. A beszerzések során kereskedőkkel, a javítási, karbantartási munkálatok során pedig mesteremberekkel tárgyal, valamint ellenőrzi a munkájukat.

Követelmények

A háztartási nagyüzemek vezetésekor a gazdaasszonyok emberekkel dolgoznak. Ezért nagyon fontos a biztos kapcsolatteremtő- és a megfelelő beszédkézség, továbbá a magyar nyelv megfelelő művelése. Aki a falusi turizmus területén tevékenykedik, nem árt, ha rendelkezik valamilyen idegen nyelvismerettel (pl. német, angol) A munkafolyamatok megszervezéséhez ötletgazdagságra van szükség és a háztartás vezetése matematikai gondolkodást és biológiai ismereteket is igényel.

A gazdaasszony mindig új problémákkal és kihívásokkal találja szemben magát. Egyik nap sem olyan, mint a másik és mindig új emberekkel van dolga. Ez természetesen nem csak a tanulóra és a személyzetre vonatkozik, amely az ő irányítása alatt dolgozik, hanem főképpen az érkező és elutazó üdülővendégekre is, akikkel a gazdaasszony kapcsolatban áll. Ebben a szakmában nem csak jó idegekre van szükség, hanem ötletgazdagságra és improvizációs készségre is. Természetesen ezek a tulajdonságok akkor is fontosak, ha a gazdaasszony teljesen más területen, pl. a tanácsadás területén dolgozik.

A fizikai követelmények nagyon különbözőek az alkalmazási területtől és az intézmény nagyságától függően.

A gazdaasszony tevékenysége zömmel gyakorlati jellegű, ezért az ügyesség és a koordináló képesség nélkülözhetetlen.

Többnyire dinamikus munkái vannak, amelyeket különböző testtartásban kell végeznie. Gyakori a kézi szállítás. Sokszor egész nap talpon van, hiszen a háztartási munkának szinte soha sincs vége. Szeretnie kell a munkáját és jól terhelhetőnek kell lennie. Ez utóbbi vonatkozik a gerincoszlopra és a végtagokra ugyanúgy, mint az idegrendszerre. Követelmény az elfogadható látás és hallás. Fontos a szagló és az ízlelő érzékelés is.

Nem lehet zaj- és meleg érzékeny.

Alkalmatlanságot jelentenek a bőr és a légutak allergiás megbetegedéseire való hajlam, valamint a különböző rohamokkal járó megbetegedések.

Fontos képességek, tulajdonságok:

- ◆ kézügyesség,
- ◆ beleérző képesség,
- ◆ tervező- és szervező képesség,
- ◆ számolási képesség,
- ◆ átlátó képesség,
- ◆ kapcsolatteremtő képesség,
- ◆ improvizációs képesség, ötletgazdagság,
- ◆ jó beszédkésztség,
- ◆ csoportmunkára való hajlam,
- ◆ önállóság,
- ◆ gondosság,
- ◆ kitartás,
- ◆ ápolt külső.

Érdeklődés

Annak érdekében, hogy a választott szakmájában mindenki elégedett legyen, a pályaválasztó szakmai érdeklődési körének nagy mértékben találkoznia kell a foglalkozás jellemző tulajdonságaival.

A szakemberek felmérése szerint a gazdaasszony szakmában a foglalkozással való elégedettségre vonatkozóan a tizenhét kiválasztott érdeklődési körből a munkával való megelégedettséget nagymértékben elősegíti, ha a gazdaasszony rendelkezik az alábbi érdeklődési területekkel:

Szabadban végzett munka	Növényzetet, állatokat foglalkoztatni	Embernek készített dolgozni	Testi erő kell hozzá	Fornákkal, vasalókkal végzett munka	Kézi erővel, szerszámokkal végzett munka	Technikai feladatokkal ellátni	Irodában dolgozni	Embernek segíteni	Élelmi, vasatörni	Tiszta környezetben dolgozni	Gépeket összeszerelni és javítani	Automata gépekkel és dolgozni	Fémekkel dolgozni	Elektronikus készülékekkel dolgozni	Építőiparban dolgozni	Laboratóriumban dolgozni
X	X	X			X			X	X	X						

Szakképzés

A képzés sikeres elvégzése és a későbbi továbbfejlődés függ az érintett személy képességétől.

A szakképzés feltételei különbözőek. Általában a középfokú képzés egyik részképzése, vagy tanfolyamokon szerezhető meg a szükséges ismeret az alábbiak szerint:

- ◆ szakiskolában - önálló profilként,
- ◆ gimnáziumban - fakultatív tárgyként pl. háztartási ismeretek keretében,
- ◆ tanfolyami képzés keretében.

A képzés során az alábbiakat tanulják meg a tanulók:

- ◆ hogyan kell piaci megfigyeléseket tenni a kedvező bevásárlás érdekében,
- ◆ miként kell a szükséges termékek bevásárlását tervezni és elvégezni,

- ◆ miket kell a bevételnél és a kiadásnál figyelembe venni, hogyan kell költségvetést készíteni,
- ◆ hogyan kell a konyhai és más háztartási eszközöket és készülékeket kezelni,
- ◆ hogyan kell viselkedni és kapcsolatot tartani a vendégekkel és a munkatársakkal,
- ◆ mik a legjellemzőbb kártevők és hogyan kell irtani őket,
- ◆ mire kell a lakó- és gazdasági terek berendezésénél figyelni,
- ◆ hogyan kell textíliákat vasalni, javítani és tárolni,
- ◆ mire kell a kerthasználatnál és a virágápolásnál figyelemmel lenni,
- ◆ mit kell figyelembe venni a főételek és kiegészítések összeállításakor, elkészítésekor.

A szakmával kapcsolatos további információk részletesen a Nemzeti Szakképzési és Felnőttképzési Intézet: www.nive.hu honlapján található, Szakképzési dokumentumok címszó alatt.

Szakmai gyakorlat és szakmai továbbképzés az Európai Unióban

Az alábbi honlapon különböző nemzeti és nemzetközi oktatási-képzési pályázati programok találhatóak. Így többek között az Európai Bizottság Socrates oktatási, és Leonardo da Vinci szakképzési programjai, valamint a felsőoktatásban résztvevők közép-európai CEEPUS programja.

A honlap információt nyújt a felsőoktatási rendszereket támogató Tempus III. és az Erasmus Mundus programokról, valamint az Európai Unió Kutatási és Technológiafejlesztési Keretprogramjának lehetőségeiről.

Elérhetőség: www.tka.hu

Kereseti lehetőségek:

Az egyes foglalkozások átlagkereseti statisztikáját – több évre visszamenőleg – az Állami Foglalkoztatási Szolgálat honlapján teszi közzé, a Statisztika menüpontban (egyéni bérek és keresetek statisztikája).

Elérhetőség: www.afsz.hu

Elhelyezkedési lehetőségekről tájékozódhat az Állami Foglalkoztatási Szolgálat kirendeltségein, a www.afsz.hu internetes elérhetőségen, vagy mobiltelefonon a <http://wap.afsz.hu> linken.

A gazdasszony foglalkozást bemutató **pályaismertető film** elérhető az Állami Foglalkoztatási Szolgálat www.afsz.hu, valamint a Nemzeti Pályainformációs Központ www.npk.hu, továbbá az e-pálya www.epalya.hu internetes elérhetőségeken.

Kiadja: Foglalkoztatási és Szociális Hivatal

Felelős kiadó: Pirisi Károly főigazgató

Készült 1999-ben. Aktualizálva 2008-ban az Európai Unió és a Magyar Állam társfinanszírozásával.

A jelen dokumentum tartalma nem feltétlenül tükrözi az Európai Bizottság a tárgyra vonatkozó hivatalos véleményét.